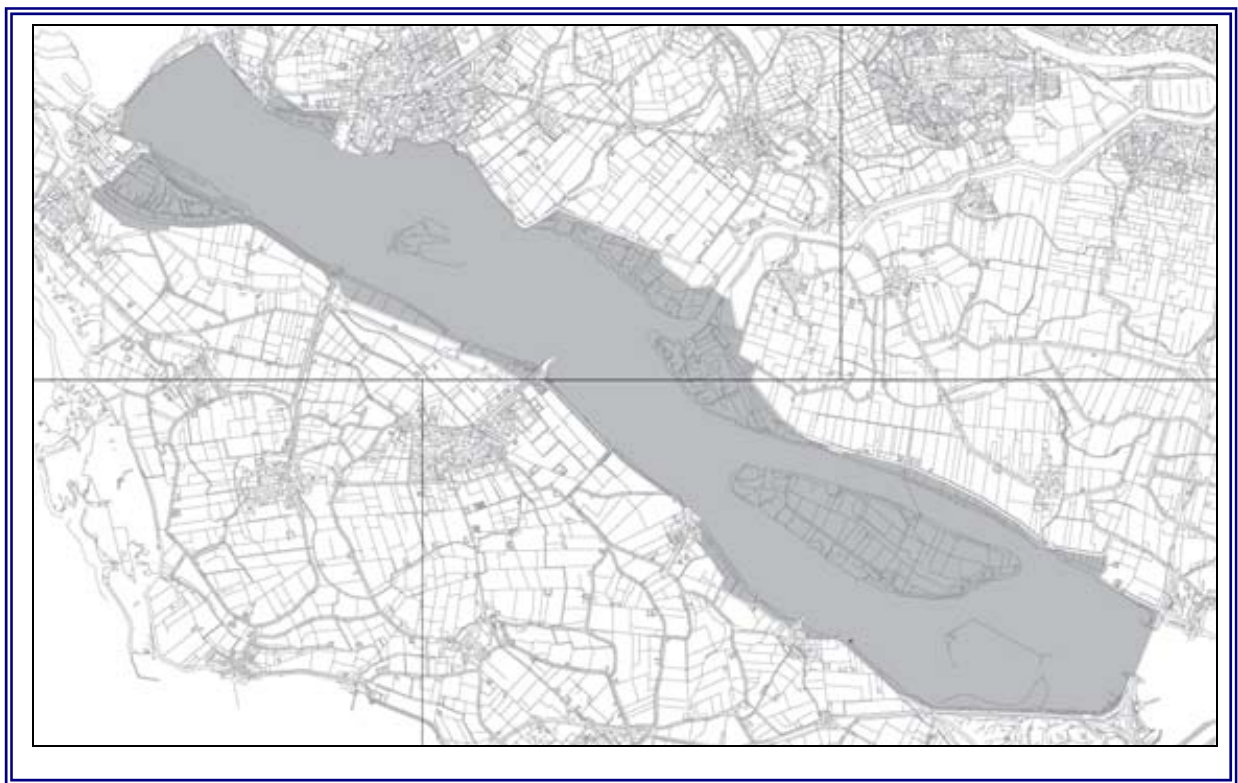

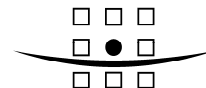
Voortoets Natuurbeschermingswetgeving 1998 voor zoetwatervoorziening Goeree-Overflakkee

Passende beoordeling vereist?

Provincie Zuid-Holland

30 september 2006
Definitief rapport
9S1161.a0

ROYAL HASKONING

HASKONING NEDERLAND B.V.
RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

Hoofdweg 490
 Postbus 8520
 3009 AM Rotterdam
 +31 (0)10 286 54 32 Telefoon
 (010) 220 00 25 Fax
 info@rotterdam.royalhaskoning.com E-mail
 www.royalhaskoning.com Internet
 Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel	Voortoets Natuurbeschermingswetgeving 1998 voor zoetwatervoorziening Goeree- Overflakkee Passende beoordeling vereist?
Verkorte documenttitel	Voortoets zoetwatervoorziening
Status	Definitief rapport
Datum	30 september 2006
Projectnummer	9S1161.a0
Opdrachtgever	Provincie Zuid-Holland
Referentie	9S1161.a0/R00001/901451/Rott1

Auteur(s)	drs. K.H. (Karel-Henk) Grootjans
Collegiale toets	drs. T. (Tom) van den Broek
Datum/paraaf	
Vrijgegeven door	ir. E. (Esther) Bosman
Datum/paraaf	

SAMENVATTING

In 2004 is door de Gemeente Middelharnis het Voorontwerp Bestemmingsplan Integrale zoetwatervoorziening opgesteld om de aanleg van een zoetwatervoorziening, bijbehorende natuurontwikkeling en de uitbreiding of realisatie van enkele recreatieve voorzieningen mogelijk te maken. De voorgenomen zoetwatervoorziening en enkele van de recreatieve uitbreidingen liggen in of grenzen aan het Haringvliet dat als Natura 2000-gebied is beschermd en hebben mogelijk (negatieve) gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied. In deze voortoets is nagegaan of er een kans bestaat dat de voorgenomen nieuwe bestemmingen significant negatieve effecten hebben en er derhalve een passende beoordeling noodzakelijk is.

Uit de toetsing is gebleken dat de voorgenomen bestemmingswijzigingen negatieve effecten (kunnen) hebben op habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en/ of vogels van de Vogelrichtlijn. Enerzijds leidt de aanleg van de voorzieningen tot oppervlakteverlies en vernietiging van leefgebied. Anderzijds hebben ze tijdens aanleg en/ of gebruik een versturende werking.

De schaal waarop vernietiging en verstoring plaatsvinden is echter klein. In verhouding tot het areaal aan leefgebied en verstoring in de huidige situatie, is vernietiging en (aanvullende) verstoring marginaal. Op basis hiervan is geconcludeerd dat vernietiging en verstoring, mits gemitigeerd, niet significant is.

⇒ *Een passende beoordeling is niet noodzakelijk.*

Aanvullend moet opgemerkt worden dat er wel niet-significante effecten optreden. Voor de aanleg van de zoetwatervoorziening en recreatiegelegenheden wordt een vergunning van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk geacht. De vergunningaanvraag verloopt via de verslechterings- en verstoringstoets (V&V-toets).

⇒ *Een verslechterings- en verstoringstoets is wel noodzakelijk en dient voorafgaand aan de vergunningaanvraag te zijn uitgevoerd.*

Bestemmingsplanwijziging	Bruto effecten op natuurlijke kenmerken	Mitigatie	Vergunning?
Aanleg van open waterloop en inlaatvoorziening	vernietiging habitattypen en leefgebied soorten verstoring vogels barrièrewerking Noordse woelmuis	- werken buiten broed- en winterperiode aanleg fauna-uittreedplaatsen	ja: netto niet-significant effect => V&V-toets
Aanleg van waterberging	-		
Aanleg van 200 ha natuur	-		
Aanleg ecologische verbinding	-		
Aanleg van fiets- en voetpaden	verstoring vogels	alle voorzieningen binnendijs	nee: netto geen effect
Voorzieningen educatie	verstoring vogels	pad naar uitkijktoren afschermen	nee: netto geen effect
Verbetering waterkering	vernietiging habitattypen en leefgebied soorten verstoring vogels	- werken buiten broed- en winterperiode	ja: netto niet-significant effect => V&V-toets
Verbetering waterkwaliteit	-		
Uitbreiding sportvelden	-		
Uitbreiding strand	verstoring vogels	werken buiten winterperiode	ja: netto niet-significant effect => V&V-toets
Omzetten permanente bewoning	-		
Toevoeging horeca buitenhaven	verstoring vogels	werken buiten winterperiode	

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1 INLEIDING	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Voorontwerp bestemmingsplan Integrale zoetwatervoorziening	2
1.3 Doelstelling	2
1.4 Werkwijze en leeswijzer	3
2 NATURA 2000-GEBIED HARINGVLIET	4
2.1 Begrenzing	4
2.2 Habitattypen en soorten	5
3 MOGELIJKE NEGATIEVE EFFECTEN	6
3.1 Storingsfactoren	6
3.2 Verstoringsevoeligheid	7
4 VOORKOMEN EN AANTASTING NATUURLIJKE KENMERKEN	8
4.1 Habitattypen	8
4.2 Soorten van de Habitatrichtlijn	9
4.2.1 Vissen	9
4.2.2 Noordse woelmuis	9
4.3 Soorten van de Vogelrichtlijn	10
5 CONCLUSIES	12
GERAADPLEEGDE BRONNEN	13

BIJLAGE

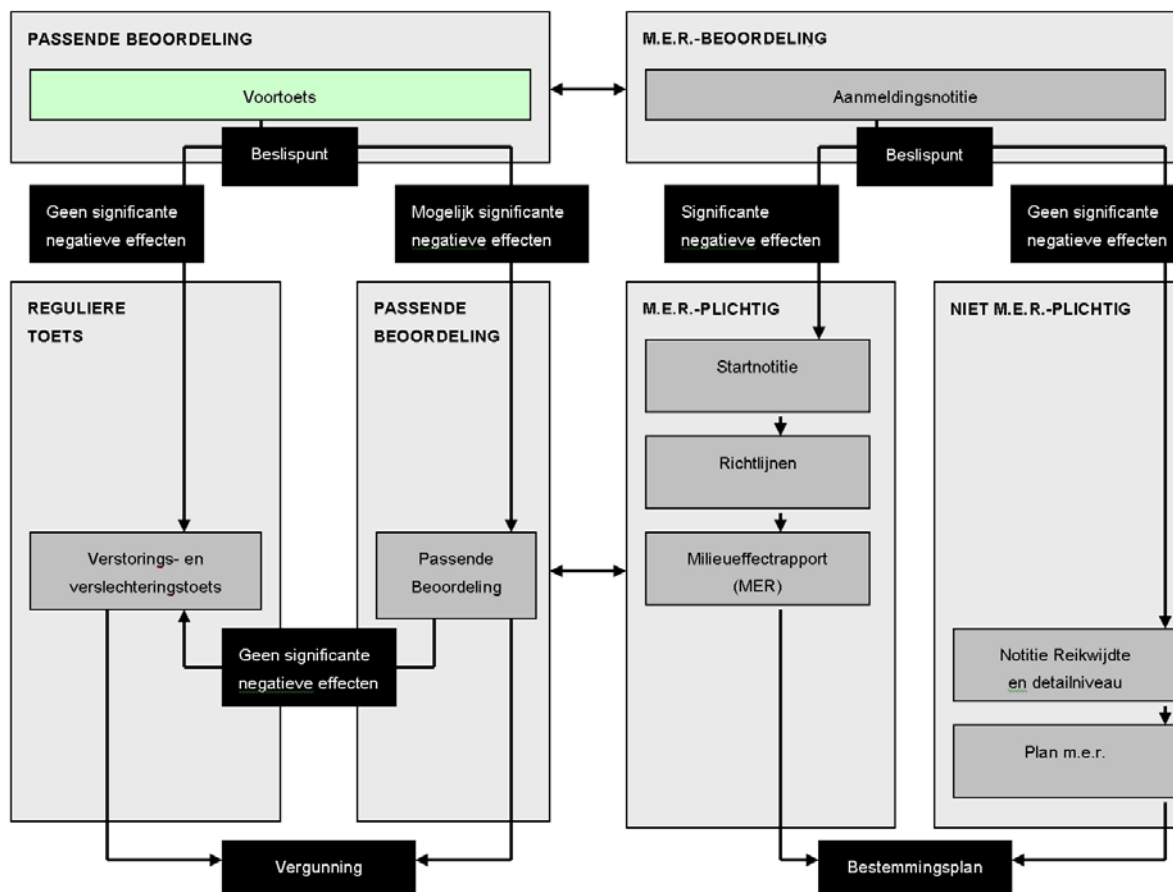
-
1. Concept-instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Haringvliet

1

INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de aanleiding van deze voortoets, de voorgenomen wijzigingen in het bestemmingsplan en de werkwijze van de toetsing. Onderstaand schematisch overzicht geeft de relatie van de Voortoets weer met de overige planproducten uit het proces.

Figuur 1.1. Schematische weergave relatie voortoets en aanmeldingsnotitie

1.1

Aanleiding

De Haringvlietsluizen gaan op 1 januari 2008 op een kier. Dit betekent dat de huidige innamepunten van zoetwater op Goeree-Overflakkee -Scheelhoek en Zuiderdiep- niet langer voor inname gebruikt kunnen worden. Immers, er zou dan brakwater worden ingenomen dat niet gebruikt kan worden als ruwwater voor de drinkwaterproductie in de duinen en voor de zoetwatervoorziening voor de polders. Daarom is voorzien in een nieuw innamepunt, 500 m ten oosten van het gemaal Koert en een zoetwaterkanaal dat het zoetwater via de noordrand weer terug naar het westen voert.

Het zoetwaterkanaal garandeert de zoetwateraanvoer voor het landelijk gebied en de drinkwatervoorziening en wordt langs de noordrand gecombineerd met natte natuurontwikkeling en recreatieve voorzieningen. Voor de integrale zoetwatervoorziening is in 2003 een inrichtingsplan opgesteld (Van den Broek *et al.*, 2003). Op basis van dit plan is in 2004 een voorontwerp bestemmingsplan opgesteld door de Gemeente Middelharnis (Gemeente Middelharnis, 2004).

1.2 Voorontwerp bestemmingsplan Integrale zoetwatervoorziening

In het Voorontwerp Bestemmingsplan Integrale zoetwatervoorziening is opgenomen welke maatregelen noodzakelijk zijn om het zoetwaterkanaal en de natuurontwikkeling te realiseren. Samenvattend komt het neer op:

- aanleg van een open waterloop (zoetwaterkanaal);
- aanleg van waterberging ten behoeve van waterconservering en buffering onder natte en droge omstandigheden;
- aanleg van 200 ha aaneengesloten natuur (waarvan 70% natte natuur);
- aanleg van ecologische verbindingen;
- aanleg van fiets- en voetpaden ten behoeve van recreatie;
- voorzieningen ten behoeve van voorlichting en educatie;
- maatregelen ter verbetering van de secundaire en primaire waterkering ten behoeve van de veiligheid;
- maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit.

In het bestemmingsplan zijn tevens enkele andere bestemmingswijzigingen opgenomen. Het gaat hierbij om uitbreiding of realisatie van recreatieve voorzieningen:

- uitbreiding van de sportvelden met 10 ha;
- uitbreiding van een strand;
- omzetten van een terrein (Nieuw Zeeland) met recreatiewoningen naar permanente bewoning;
- toevoeging van horeca bij de buitenhaven.

1.3 Doelstelling

De voorgenomen zoetwatervoorziening grenst aan het Haringvliet dat als Natura 2000-gebied is beschermd. Andere onderdelen van het bestemmingsplan, zoals verschillende recreatieve uitbreidingen, liggen in het Natura 2000-gebied zelf. Mogelijk hebben genoemde bestemmingswijzigingen (negatieve) gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied. Zo kunnen vogels tijdens de aanlegfase verstoord worden, of kan de aanleg van de recreatie- of inlaatvoorziening in de oeverzone van het Haringvliet tot vernietiging van habitattypen leiden.

In deze voortoets is nagegaan of er een kans bestaat dat de voorgenomen nieuwe bestemmingen significant negatieve effecten hebben. Indien een kans op significant negatieve effecten niet is uit te sluiten, dient op grond van de Natuurbeschermingswet een passende beoordeling te worden opgesteld.

Bestaat er als gevolg van de bestemmingsplanwijzigingen een kans op significant negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Haringvliet en is derhalve een passende beoordeling noodzakelijk?

1.4 Werkwijze en leeswijzer

Om bovenstaande vraag te beantwoorden, is nagegaan voor welke natuurlijke kenmerken het Natura 2000-gebied Haringvliet is aangewezen (hoofdstuk 2). Vervolgens is gekeken welke versturende effecten zich mogelijk kunnen voordoen. Deze komen aan bod in hoofdstuk 3. Op basis van de globale verspreiding van de natuurlijke waarden in de nabije omgeving van het plangebied en mogelijke effecten van de bestemmingswijzigingen heeft de daadwerkelijke toetsing plaatsgevonden (hoofdstuk 4). In hoofdstuk 5 wordt bovenstaande vraag beantwoord, waaruit kan worden afgeleid of een passende beoordeling moet worden opgesteld.

2 NATURA 2000-GEBIED HARINGVLIET

Het Haringvliet is aangemeld als Vogel- en Habitatrichtlijngebied en zodanig als Natura 2000-gebied (nummer 109) in de Natuurbeschermingswet 1998 opgenomen. De aanmelding is gebaseerd op het voorkomen van een aantal vogels van de Vogelrichtlijn en habitattypen en soorten van de Habitatrichtlijn. Een groot aantal andere soorten heeft geleid tot de begrenzing van het gebied. Hieronder wordt verder ingegaan op de begrenzing van het Natura 2000-gebied en de daarbinnen beschermde soorten en habitattypen. De informatie is gebaseerd op de concept-instandhoudingsdoelstellingen zoals geformuleerd in Ministerie van LNV (2005) en tevens opgenomen in bijlage 1.

2.1 Begrenzing

Het Natura 2000-gebied beslaat het gehele Haringvliet inclusief het eiland Tiengemeten (figuur 2.1). Op termijn wordt waarschijnlijk ook het natuurontwikkelingsgebied Zuiderdiep aan de actuele begrenzing toegevoegd. Het Haringvliet bestaat uit open water, buitendijkse (gorzen en slikken) en binnendijkse (landbouwgronden op Tiengemeten) gronden. Het plangebied grenst aan het open water van het Haringvliet en de buitendijkse gronden Westplaatbuitengronden en de Meneersche Plaat.

Figuur 2.1. Begrenzing Natura 2000-gebied Haringvliet, roodomlijnd het plangebied (bron: website Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit www.minlnv.nl)

2.2 Habitattypen en soorten

In tabel 2.1 is aangegeven welke soorten en habitattypen zijn aangewezen binnen het Natura 2000-gebied Haringvliet. Tevens zijn drie habitattypen en twee soorten weergegeven voor welke een voorstel ligt om deze aanvullend aan te wijzen. Per soort en type zijn (concept-)instandhoudingsdoelen geformuleerd, deze zijn weergegeven in bijlage 1. Bij de effectanalyse wordt in de geest van de voortoets, gekeken of de voorgenomen activiteit mogelijk strijdig is met deze doelen.

Tabel 2.1. Habitattypen en soorten van het Natura 2000-gebied Haringvliet (bij vogels: n=niet broedend; b=broedend)

Habitattypen			
<i>Code</i>	<i>Habitatype</i>	<i>Code</i>	<i>Habitatype</i>
H3270	Beken en rivieren met waterplanten	H6430	Ruigten en zomen
Habitatrichtlijnsoorten			
<i>Soortnr</i>	<i>Soort</i>	<i>Soortnr</i>	<i>Soort</i>
H1095	Zeeprk	H1106	Zalm
H1099	Rivierprk	H1134	Bittervoorn
H1102	Elft	H1163	Rivierdonderpad
H1103	Fint	H1340	Noordse woelmuis
Vogelrichtlijnsoorten			
<i>Soortnr</i>	<i>Soort</i>	<i>Soortnr</i>	<i>Soort</i>
A005	Fuut - n	A062	Topper - n
A391	Aalscholver – b,n	A081	Bruine kiekendief - b
A026	Kleine zilverreiger - n	A094	Visarend - n
A034	Lepelaar - b, n	A103	Slechtvalk - n
A037	Kleine zwaan - n	A125	Meerkoet - n
A041	Kolgans - n	A132	Kluut – b,n
A043	Grauwe gans - n	A138	Strandplevier - b
A045	Brandgans - n	A140	Goudplevier - n
A048	Bergeend - n	A142	Kievit - n
A050	Smient - n	A156	Grutto - n
A051	Krakeend - n	A160	Wulp - n
A052	Wintertaling - n	A176	Zwartkopmeeuw - b
A053	Wilde eend - n	A177	Dwergmeeuw - n
A054	Pijlstaart - n	A193	Visdief - b
A056	Slobeend - n	A195	Dwergstern - b
A061	Kuifeend - n	A272	Blauwborst – b
Voorstel voor nader op te nemen:			
<i>Code</i>	<i>Habitatype</i>	<i>Soortnr</i>	<i>Soort</i>
H1330	Schorren en zilte graslanden	A137	Bontbekplevier - b
H2130	Grijze duinen	A295	Rietzanger – b
H91E0	Vochtige alluviale bossen		

3 MOGELIJKE NEGATIEVE EFFECTEN

Voordat nagegaan kan worden of er een kans bestaat op significant negatieve effecten, moet bepaald worden waar, welke effecten te verwachten zijn en hoe deze natuurlijke kenmerken beïnvloeden. Vervolgens kan nagegaan worden of verstoringsgevoelige habitattypen en soorten ook daadwerkelijk in de nabije omgeving van het plangebied voorkomen en of deze beïnvloed worden.

3.1 Storingsfactoren

De bestemmingswijzigingen kunnen diverse soorten verstoring opleveren. Op basis van de actuele kennis zijn vernietiging van standplaats of leefgebied, verstoring door licht, geluid of mensen en barrièrewerking het meest waarschijnlijk.

1. Vernietiging / oppervlakteverlies

Ter plaatse van de uitbreiding van het strand langs de buitenhaven van Middelharnis en de inlaatvoorziening voor het zoetwaterkanaal worden de actueel aanwezige biotopen vernietigd. Wanneer deze biotopen uit beschermde habitattypen bestaan of tot het leefgebied van één of meerdere beschermde diersoorten behoren, leiden de nieuwe bestemmingen tot oppervlakteverlies.

2. Verstoring door licht en geluid

Toevoeging van de horecagelegenheden langs de buitenhaven en uitbreiding van bestaande recreatieve voorzieningen grenzend aan het Haringvliet¹ leidt mogelijk tot extra verstrooiing van licht en geluid over het Haringvliet. Daarnaast zal deze vorm van verstoring in de aanlegfase (als gevolg van graafwerkzaamheden etc.) mogelijk een rol spelen.

3. Verstoring door mensen

Intensivering van recreatie langs het Haringvliet, als gevolg van de uitbreiding van het strand, de aanleg van de verschillende recreatiepaden of de permanente bewoning van Nieuw-Zeeland, gaat gepaard met een toename van verstoring door mensen.

4. Barrièrewerking

De uitbreiding van het strand of de aanleg van de inlaatvoorziening heeft mogelijk een (versterkende) barrièrewerking voor migrerende diersoorten. Alleen soorten die zich via de oeverzone voortbewegen, zullen hierdoor beïnvloed worden.

¹ Alleen de recreatieve voorzieningen direct langs het Haringvliet, te weten het recreatiestrand, de horeca en de fiets- en wandelpaden, zijn beschouwd. Uitbreiding van de binnendijs gelegen sportvelden vindt dermate ver (zo'n 300m) van het Haringvliet plaats, dat verstoring tijdens aanleg noch gebruik aannemelijk is.

3.2 Verstoringsgevoeligheid

In tabel 3.1 is een overzicht gegeven van de storingsgevoeligheid van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Haringvliet voor hierboven genoemde storingsfactoren. Te zien is dat de habitattypen vooral gevoelig zijn voor oppervlakteverlies, menselijke verstoring en barrièrewerking. De laatste twee storingsfactoren zijn vooral van belang voor karakteristieke diersoorten van de habitattypen. De gevoeligheid voor deze storingsfactoren is ook bij de aangemelde habitatrictlijnsoorten hoog. Over de gevoeligheid voor verstoring door geluid of mensen is weinig bekend. Het laatste speelt bij vogels van de Vogelrichtlijn wel vaak een belangrijke rol. Verlies aan oppervlakte of barrièrewerking is voor deze soortgroep minder kritiek.

Tabel 3.1. Effecten van verschillende storingsfactoren op habitattypen en soorten van het Haringvliet:
1=oppervlakteverlies, 12=geluid, 15=verstoring door mensen, en 17=barrièrewerking (bron:
Effectenindicator website Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/effectenindicator.aspx>)

Storingsfactor	1	12	15	17
Habitatype 1330	■	■	■	■
Habitatype 2130	■	■	■	■
Habitatype 3270	■	■	■	■
Habitatype 6430	■	■	■	■
Habitatype H91E0	■	■	■	■
Zeeprik	■	■	■	■
Rivierprik	■	■	■	■
Elft	■	■	■	■
Fint	■	■	■	■
Zalm	■	■	■	■
Bittervoorn	■	■	■	■
Rivierdonderpad	■	■	■	■
Noordse woelmuis	■	■	■	■
Aalscholver (broedvogel)	■	■	■	■
Aalscholver	■	■	■	■
Bergeend	■	■	■	■
Blauwborst (broedvogel)	■	■	■	■
Brandgans	■	■	■	■
Bruine Kiekendief (broedvogel)	■	■	■	■
Dwergmeeuw	■	■	■	■
Dwergstern (broedvogel)	■	■	■	■
Fuut	■	■	■	■
Goudplevier	■	■	■	■
Grauwe Gans	■	■	■	■
Gruut	■	■	■	■

Storingsfactor	1	12	15	17
Kleine Zwaan	■	■	■	■
Kluut (broedvogel)	■	■	■	■
Kluut	■	■	■	■
Kolgans	■	■	■	■
Krakeend	■	■	■	■
Kuifeend	■	■	■	■
Lepelaar	■	■	■	■
Meerkoet	■	■	■	■
Pijlstaart	■	■	■	■
Rietzanger (broedvogel)	■	■	■	■
Slechtvalk	■	■	■	■
Slobeend	■	■	■	■
Smient	■	■	■	■
Strandplevier (broedvogel)	■	■	■	■
Toppereend	■	■	■	■
Visarend	■	■	■	■
Visdief (broedvogel)	■	■	■	■
Wilde eend	■	■	■	■
Wintertaling	■	■	■	■
Wulp	■	■	■	■
Zwartkopmeeuw (broedvogel)	■	■	■	■

■ zeer gevoelig
 ■ gevoelig
 ■ niet gevoelig
 ■ n.v.t.
 ... onbekend

4 VOORKOMEN EN AANTASTING NATUURLIJKE KENMERKEN

Nu bekend is welke storingsfactoren voor welke natuurlijke kenmerken een negatieve rol kunnen spelen, kan nagegaan worden of er een kans bestaat dat natuurlijke kenmerken daadwerkelijk aangetast worden. Hierna wordt nader ingegaan op het voorkomen van de verschillende habitattypen en soorten en een zich eventueel voordoende aantastende werking.

4.1 Habitattypen

Van de verschillende habitattypen is het voorkomen van 'Ruigten en zomen' (H6430) en 'Schorren en zilte graslanden' (H1330) rondom het plangebied het meest waarschijnlijk. De andere drie komen alleen zee- (H2130) of juist landinwaarts (H3270 en H91E0) voor (Janssen & Schaminée, 2004). De (concept-)instandhoudingsdoelstellingen voor 'Ruigten en zomen' en 'Schorren en zilte graslanden' betreffen behoud van oppervlakte en (verbetering) van kwaliteit. De bestemmingswijzigingen mogen dus niet leiden tot een significante afname in areaal of kwaliteit van deze habitattypen.

Vernietiging

Ter plaatse van de inlaatvoorziening zijn buitendijkse gronden aanwezig. Mogelijk komen op deze gorzen de habitattypen 'ruigten en zomen' en/ of 'schorren en zilte graslanden' voor. De aanleg van de inlaatvoorziening gaat dan gepaard met vernietiging van deze habitattypen. Aangezien de (concept-)instandhoudingsdoelstellingen van de habitattypen gericht zijn op behoud van de huidige oppervlakten, heeft vernietiging dus een negatief effect op deze natuurlijke kenmerken van het Haringvliet.

De vraag is echter of het negatieve effect significant is. Het areaal aan 'ruigten en zomen' en 'schorren en zilte graslanden' bedraagt vele honderden hectaren (www.haringvlietsluizen.nl). Indien vernietiging van habitattypen bij de inlaatvoorziening plaats vindt, zal dit hooguit enkele tientallen vierkante meters betreffen. In het uiterste geval treedt er dus een areaalverlies van enkele promillen op, wat niet gezien wordt als een significante afname.

Barrièrewerking

Aanvullend kan gesteld worden dat de doorsnijdingen in de oeverzone dermate klein zijn dat barrièrewerking (voor karakteristieke planten en/ of dieren) onwaarschijnlijk is. Wanneer de doorsnijdingen worden gerelateerd aan bestaande barrières, zoals de huidige buitenhaven, is een significante toename van barrièrewerking dan wel versnippering zeker uitgesloten.

Verstoring door mensen

Verstoring van kenmerkende soorten uit deze habitattypen treedt mogelijk op als gevolg van toenemende recreatie. Alleen langs de Meneersche Plaat zijn recreatieve paden direct grenzend aan potentiële locaties met habitattypen voorzien. De paden worden wel binnendijs, onderlangs de dijk, aangelegd. Op slechts één locatie kan de dijk beklommen worden en het gebied vanuit een uitkijktoren worden overzien. Het pad naar de toren wordt zodanig afgeschermd dat er geen verstoring op het Haringvliet optreedt.

De voorgenomen bestemmingswijzigingen leiden niet tot significant negatieve effecten op habitattypen van het Natura 2000-gebied Haringvliet.

4.2 Soorten van de Habitatrichtlijn

De habitatrichtlijnsoorten waarvoor het Haringvliet als Natura 2000-gebied is aangemeld, betreffen enkele vissen en Noordse woelmuis. De (concept)instandhoudingsdoelstellingen voor deze dieren betreffen behoud van omvang en kwaliteit leefgebied. Voor Noordse woelmuis dient aanvullend behoud van verspreiding gewaarborgd te zijn.

4.2.1 Vissen

Over het voorkomen van vissen is weinig bekend. Wel kan gesteld worden dat het merendeel van de aangemelde vissen trekvisen zijn en het Haringvliet slechts doorkruisen tijdens de trek van en naar opgroei-/paaigelegenheden. Grootste bedreiging voor deze vissen betreffen migratiebarrières als sluizen (Janssen & Schaminée, 2004). De aanleg van de inlaatvoorziening leidt niet tot een dergelijke barrièrewerking. Ook zijn andere negatieve effecten als verlies aan oppervlakte leefgebied of verstoring niet aan de orde.

Oppervlakteverlies

Alleen voor Bittervoorn en Rivierdonderpad is het Haringvliet van belang als leefgebied. Bittervoorns komen voornamelijk in wateren met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie voor. Rivierdonderpadden worden daarentegen voornamelijk op stenig substraat, zoals kunstmatige oeververdedigingen en kribben, aangetroffen (Janssen & Schaminée, 2004). De biotopen langs de buitendijk, ter plaatse van het strand of de voorziene inlaat, maken mogelijk deel uit van het leefgebied van beide soorten. Ten opzichte van het gehele Haringvliet is het aandeel leefgebied op beide locaties echter marginaal. Vernietiging van de biotopen en daarmee oppervlakteverlies is dan ook zeker niet significant.

Barrièrewerking

Evenals voor de trekvisen, is barrièrewerking voor Bittervoorn en Rivierdonderpad voornamelijk het gevolg van sluizencomplexen etc. De aanleg van de inlaatvoorziening en uitbreiding van het strand leiden niet tot barrièrewerking.

4.2.2 Noordse woelmuis

In en nabij het Haringvliet zijn populaties van Noordse woelmuis bekend van riet- en kruidenrijke vegetaties langs voormalige krekken en op zilte graslanden van schorren en gorzen (La Haye & Drees, 2004). In de periode tussen 1990 en 2000 is de Noordse woelmuis op de Meneersche Plaat aangetroffen. Van andere buitendijkse gronden langs het plangebied zijn geen waarnemingen bekend. Voor zover bekend is hier echter ook niet geïnventariseerd. Voor 1969 kwam de Noordse woelmuis mogelijk ook binnendijks, in het plangebied, voor (La Haye, 2001).

Oppervlakteverlies

De huidige biotopen in het plangebied of ter plaatse van de inlaatvoorziening voldoen mogelijk als leefgebied voor deze soort. Leefgebieden beslaan echter oppervlakten van enkele honderden tot duizenden vierkante meters. Het gors ter plaatse van de inlaatvoorziening is zo groot niet. Het is dan ook zeer onwaarschijnlijk dat het gors deel uit maakt van het leefgebied van individuen van de Noordse woelmuis. Vernietiging van leefgebied treedt dan ook niet op.

Barrièrewerking

Het is echter niet uit te sluiten dat het gors gebruikt wordt als migratieroute. Bekende populaties uit de omgeving maken deel uit van een netwerkpopulatie die zich uitstrekt van de Meneersche Plaat en de Beninger / Korendijksche slikken tot en met het eiland Tiengemeten en de Hellegatsplaten in het Volkerak (La Haye 2001). Het gors ligt tussen deze gebieden en is dus mogelijk van belang bij uitwisseling tussen populaties.

De inlaatvoorziening doorsnijdt deze (mogelijke) route. In het gors komt een inlaatkanaal van enkele meters breed te liggen, aan beide zijden voorzien van een verharde oever. Van Noordse woelmuizen is echter bekend dat ze goede zwemmers zijn, zo zijn er gegevens van kolonisatie van eilanden 1500 meter van het vaste land (La Haye, 2004). Het overbruggen van het open water langs het inlaatwerk zal naar dan ook weinig problemen opleveren. Wel wordt voorgesteld aan weerszijden van de aanvoer naar de inlaatvoorziening fauna-uittreedplaatsen aan te leggen om de oversteek te vergemakkelijken.

Aanvullend kan gesteld worden dat andere barrières tussen Meneersche Plaat en de zuidoostelijk gelegen populaties, zoals de buitenhaven van Middelharnis of de jachthaven van Stad aan 't Haringvliet, vele malen groter zijn. De inlaatvoorziening leidt dus niet tot significante (aanvullende) barrièrewerking.

De voorgenomen bestemmingswijzigingen leiden niet tot significant negatieve effecten op habitatrichtlijnsoorten van het Natura 2000-gebied Haringvliet.

4.3 Soorten van de Vogelrichtlijn

Waarschijnlijk komt een groot deel van de vogels van de Vogelrichtlijn in de directe omgeving van het plangebied voor. Het merendeel van de vogels betreft wintergasten. Deze dieren gebruiken het open water en de buitendijkse gronden als rust- en/ of foerageergebied. In de omgeving van het plangebied is het merendeel van de vogels op de Slijkplaat, de Beninger of Korendijksche slikken aan te treffen. Enkele soorten komen langs de plangrenzen voor. Zo is de omgeving van de Meneersche Plaat slaapplek van onder andere Brandgans en Grauwe gans (www.deltavogelatlas.nl). Diverse steltlopers foerageren mogelijk op het gors ter hoogte van de inlaatvoorziening. Soorten als Visdief of Zwartkopmeeuw vinden hier mogelijk geschikte broedgelegenheden.

De (concept-)instandhoudingsdoelstellingen voor de vogels betreffen voornamelijk het behoud van omvang en kwaliteit leefgebied. Per soort zijn aanvullend doelstellingen voor het behoud van een bepaalde sleutelpopulatie opgenomen.

Oppervlakteverlies

Vernietiging van het gors leidt dan ook tot oppervlakteverlies van rust-, foerageer- en broedgebied. Gegeven het te ontgraven areaal ten behoeve van de inlaatvoorziening (enkele tientallen vierkante meters), is het verlies aan oppervlakte echter marginaal en is dus geen sprake van een significante afname van leefgebied.

Verstoring door licht en geluid

Nieuwe horecagelegenheden in de buitenhaven leiden tot extra licht en geluid op het omliggende water. Ter plaatse van de sluis en de buitenhaven is in de huidige situatie al dusdanig veel bedrijvigheid dat aanvullende verstoring marginaal is.

De verstoringende werking van licht en geluid zal ook in de aanlegfase een rol spelen. Uitbreiding van het strand, de aanleg van de inlaatvoorziening en het zoetwaterkanaal leiden tot tijdelijke verstoring van (mogelijk) aanwezige vogels in de omgeving. Graafwerkzaamheden en het af- en aanrijden van vrachtwagens hebben geluidsoverlast tot gevolg. Zoals gemeld zijn vogels van de Vogelrichtlijn voornamelijk in de winter in het Haringvliet aanwezig. Door de werkzaamheden buiten de wintermaanden, overdag (1 uur na zonsopgang tot 1 uur voor zonsondergang) uit te voeren, is verstoring te minimaliseren. De werkzaamheden op of direct langs het gors mogen ook niet in de broedperiode (15 maart-15 juli) worden uitgevoerd.

Verstoring door mensen

Zoals gemeld, zijn langs de Meneersche Plaat recreatieve paden voorzien. Daarnaast heeft ook de weg langs de Buitendijk een recreatieve functie. Het is denkbaar dat de uitbreiding van de recreatieve voorzieningen langs de buitenhaven en de wijziging van tijdelijke tot permanente bewoning van Nieuw Zeeland tot een verhoogde recreatie leidt. Doordat de paden binnendijs, onderlangs de dijk liggen, is toenemende als gevolg van wandelaars en fietsers echter onwaarschijnlijk. Uitbreiding van het strand leidt wel tot verhoogde recreatiedruk op het open water en de buitendijkse delen. Het strandgebruik zal wel voornamelijk in het zomerhalfjaar plaatsvinden. Verstoring van wintergasten is dan niet aan de orde.

Indien werkzaamheden buiten voor vogels gevoelige perioden (wintermaanden en broedperiode) uitgevoerd worden, leiden de voorgenomen bestemmingswijzigingen niet tot significant negatieve effecten op vogelrichtlijnsoorten van het Natura 2000-gebied Haringvliet.

5 CONCLUSIES

Uit het vorige hoofdstuk blijkt dat de voorgenomen bestemmingswijzigingen negatieve effecten (kunnen) hebben op habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en/ of vogels van de Vogelrichtlijn. Enerzijds leidt de aanleg van strand en inlaatvoorziening tot oppervlakteverlies en vernietiging van leefgebied. Anderzijds hebben de zoetwatervoorziening en de verschillende recreatiegelegenheden tijdens aanleg en/ of gebruik een versturende werking.

De schaal waarop vernietiging en verstoring plaatsvinden is echter klein. In verhouding tot het areaal aan leefgebied en verstoring in de huidige situatie, is vernietiging en (aanvullende) verstoring marginaal. Op basis hiervan is geconcludeerd dat vernietiging en verstoring, mits mitigerende maatregelen worden uitgevoerd, niet significant is.

Mits mitigerende maatregelen (zie onderstaande tabel) uitgevoerd worden, is er als gevolg van de bestemmingsplanwijzigingen geen kans op significant negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Haringvliet.

⇒ Een passende beoordeling is niet noodzakelijk.

Aanvullend moet wel opgemerkt worden dat er wel niet-significante effecten optreden. Voor de aanleg van de zoetwatervoorziening met bijbehorende voorzieningen, de uitbreiding van het strand en de aanleg van de horecagelegenheid wordt een vergunning van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk geacht. De vergunningaanvraag verloopt via de verslechterings- en verstoringstoets.

Voor de niet-significante effecten (zie onderstaande tabel) moet wel een vergunning van de Natuurbeschermingswet 1998 aangevraagd worden. Vergunningaanvraag verloopt via verslechterings- en verstoringstoets.

⇒ Een verslechterings- en verstoringstoets is wel noodzakelijk en dient voorafgaand aan de vergunningaanvraag te zijn uitgevoerd.

Bestemmingsplanwijziging	Bruto effecten op natuurlijke kenmerken	Mitigatie	Vergunning?
Aanleg van open waterloop en inlaatvoorziening	vernietiging habitattypen en leefgebied soorten verstoring vogels barrièrewerking Noordse woelmuis	- werken buiten broed- en winterperiode aanleg fauna-uittreedplaatsen	ja: netto niet-significant effect => V&V-toets
Aanleg van waterberging	-		
Aanleg van 200 ha natuur	-		
Aanleg ecologische verbinding	-		
Aanleg van fiets- en voetpaden	verstoring vogels	alle voorzieningen binnendijs	nee: netto geen effect
Voorzieningen educatie	verstoring vogels	pad naar uitkijktoren afschermen	nee: netto geen effect
Verbetering waterkering	vernietiging habitattypen en leefgebied soorten verstoring vogels	- werken buiten broed- en winterperiode	ja: netto niet-significant effect => V&V-toets
Verbetering waterkwaliteit	-		
Uitbreiding sportvelden	-		
Uitbreiding strand	verstoring vogels	werken buiten winterperiode	ja: netto niet-significant effect => V&V-toets
Omzetten permanente bewoning	-		
Toevoeging horeca buitenhaven	verstoring vogels	werken buiten winterperiode	

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Broek, T. van den, R. Speets & E. Luning, 2003. Zoetwatervoorziening en natuurontwikkeling Noordrand Goeree-Overflakkee. Integraal inrichtingsplan. Royal Haskoning projectnr. 9P0477. In opdracht van Provincie Zuid-Holland. Royal Haskoning, Rotterdam.

Gemeente Middelharnis, 2004. Voorontwerp Bestemmingplan Integrale zoetwatervoorziening. December 2004. Gemeente Middelharnis, Rotterdam.

Janssen, J. A. M. & J. H. J. Schaminée, 2003. Europese Natuur in Nederland. Habitattypen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Janssen, J. A. M. & J. H. J. Schaminée, 2004. Europese Natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

La Haye, M., 2001. De noordse woelmuis op de Zuid-Hollandse Eilanden in 2000. VZZ rapportnr. 2001.15. VZZ, Arnhem.

La Haye, M. & J. M. Drees, 2004. Beschermingsplan Noordse woelmuis. Ministerie van LNV, directie IFA/Bedrijfsuitgeverij, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2005. Gebiedendocument – Werkdocument t.b.v. voorbereiding ontwerp-aanwijzingsbesluiten. Natura 2000 gebied 109 - Haringvliet. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

Bijlage 1

Concept-instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000-gebied Haringvliet

Natura 2000 gebied 109 - Haringvliet

Kenschets

Natura 2000 Landschap: Noordzee, Waddenzee en Delta

Status: Habitatrichtlijn + Vogelrichtlijn

Site code: NL1000015 + NL9802018

Beschermde natuurmonument: 21 natuurmonumenten (BN/SN)

Beheerder: Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en particulieren

Provincie: Zuid-Holland

Gemeente: Cromstrijen, Dirksland, Goedereede, Hellevoetsluis, Korendijk,

Middelharnis, Oostflakkee

Oppervlakte: 11.131 ha

Gebiedsbeschrijving

Het Haringvliet in z'n huidige vorm is een afgesloten zeearm in open verbinding met het Hollandsch Diep. Het ontstond in 1970 door voltooiing van de Haringvlietsluizen. Het water, dat voorheen tot aan Willemstad (Hollandsch Diep) zout was, werd zoet tot aan de sluizen en het getij werd beperkt tot een amplitude van 20-30 cm. De afsluiting veranderde stromings- en sedimentatiepatronen die leidden tot extra sedimentatie in het gebied, die in de jaren zeventig gepaard ging met accumulatie van verontreinigingen met (volgens onderzoek in 2000 nog actuele) risico's voor het ecosysteem. Ook de hoeveelheid nutriënten in het water is na de afsluiting toegenomen, maar was altijd aanzienlijk lager dan in de rivieren.

Het Haringvliet kende tot 1970 brakke en zoute oeverzones. In het gebied zijn sindsdien door erosie van de oevers aanzienlijke oppervlakten riet en biezen verloren gegaan. Een deel van de rietlanden en zilte gorzen is door begrazing omgevormd in grasland van brakke bodem (zilverschoonverbond), terwijl onbegaasde delen zich ontwikkeld hebben tot riet, brakke ruigte en struweel; de ruigten vormen de grootste groeiplaats van heemst in ons land.

Zeer belangrijk broedgebied voor kustbroedvogels als pleviertjes en sterns (kluut, bontbekplevier, strandplevier, visdief en dwergstern) en broedvogels van rietruigtes (bruine kiekendief, blauwborst, rietzanger). Tevens samen met Krammer-Volkerak belangrijkste broedgebied in Nederland voor de zwartkopmeeuw. De betekenis voor watervogels ligt vooral bij de slikken en grasgorzen en blijkt onder meer uit de aantallen grauwe ganzen, brandganzen en grutto's, terwijl het gebied in het bijzonder van belang is voor lepelaars, met gemiddeld bijna een kwart van de Nederlandse populatie van niet-broedvogels.

Begrenzing

Uitbreiding met Plangebied Zuiderdiep (400 ha) waar op termijn getijdennatuur zal worden gerealiseerd hetgeen onder meer uitbreiding van het leefgebied van de noordse woelmuis met zich mee kan brengen. Dit project is een verder gevorderd stadium dan dat aan de Spuimond dat wel onderdeel uitmaakt van het Habitatrichtlijngebied. Zuiderdiep en Spuimond maken geen deel uit van het Vogelrichtlijngebied omdat dit alleen begrensd kan worden op grond van actuele vogelwaarden. Verder aantal technische aanpassingen vooral gelet op de beschermde natuurmonumenten die alle in hun geheel in het gebied zijn gelegen.

Natura 2000 database

Habitattypen

Code Habitattype

H3270 Beken en rivieren met waterplanten

H6430 Ruigten en zomen

Habitatrichtlijnsoorten

Soortnr Soort

H1095 Zeeprik

H1099 Rivierprik

H1102 Elft

H1103 Fint

H1106 Zalm

H1134 Bittervoorn

H1163 Rivierdonderpad

H1340 Noordse woelmuis

Vogelrichtlijnsoorten

Soortnr Soort

A005 Fuut - n

A391 Aalscholver – b,n

A026 Kleine zilverreiger - n

A034 Lepelaar - b,n

A037 Kleine zwaan - n

A041 Kolgans - n

A043 Grauwe gans - n

A045 Brandgans - n

A048 Bergeend - n

A050 Smient - n

A051 Krakeend - n

A052 Wintertaling - n

A053 Wilde eend - n

A054 Pijlstaart - n

A056 Slobeend - n

A061 Kuifeend - n

A062 Topper - n

A081 Bruine kiekendief - b

A094 Visarend - n

A103 Slechtvalk - n

A125 Meerkoe - n

A132 Kluut – b,n

A138 Strandplevier - b

A140 Goudplevier - n

A142 Kievit - n

A156 Grutto - n

A160 Wulp - n

A176 Zwartkopmeeuw - b

A177 Dwergmeeuw - n

A193 Visdief - b

A195 Dwergstern - b

A272 Blauwborst – b

Voorstel voor het aanvullen van de database:

H1330 Schorren en zilte graslanden

H2130 Grijze duinen

H91E0 Vochtige alluviale bossen

A137 Bontbekplevier - b

A295 Rietzanger – b

Kernopgaven

- 1.06 **Herstel estuarium:** Herstel Haringvliet als estuaria 1130 met een natuurlijke verdeling
- zoet-zout, vooral voor trekvis, zoals zeepril, elft, fint en zalm, en mede voor brakke variant van ruigten en zomen (harig wilgenroosje) 6430_B en (brakke) schorren en zilte graslanden 1330.
- 1.14 **Leefgebied noordse woelmuis:** Behoud van geïsoleerde eilanden als leefgebied voor noordse woelmuis (onbereikbaar voor concurrenten).
- 1.17 **Broedgelegenheid en foerageergebied:** Behoud habitat broedvogels als grote en dwergstern, visdief, lepelaar, foerageergebied voor ganzen.
- 3.09 **Vochtige graslanden:** Herstel glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart) 6510_B en blauwgraslanden 6410.

Instandhoudingsdoelen

Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura 2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Habitattypen

- **H1330 Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*)**
Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A).
Toelichting Het habitatype schorren en zilte graslanden, *buitendijks* (subtype A) komt hier in beperkt oppervlakte voor in laagtes tussen brakke zilverschoongraslanden.
Kwaliteitsverbetering en mogelijk zelfs uitbreiding van de oppervlakte is mogelijk als de Haringvlietsluizen gedeeltelijk worden geopend. Zie concept Natura 2000 doelendocument – hoofddocument § 6.2.
- **H2130 *Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie (“grijze duinen”)**
Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit habitatype grijze duinen, *kalkarm* (subtype B).
Toelichting Het habitatype grijze duinen, *kalkarm* (subtype B) komt hier op kalkarm substraat voor in de noordwesthoek van het gebied; er zijn weinig kansen voor verbetering van de (matige) kwaliteit;
- **H3270 Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het *Chenopodion rubri* p.p. en *Bidention* p.p.**
Doel Uitbreiding oppervlakte en behoud kwaliteit.
Toelichting Het habitatype komt hier onder meer voor in de vorm van de associatie van blauwe waterereprijs en waterpeper (*Polygono-Veronicetum anagallidis-aquaticae*). Na de afsluiting van het Haringvliet is de oppervlakte sterk afgenomen. Het habitatype, dat landelijk in een gunstige staat van instandhouding verkeert, zal ongetwijfeld profiteren als een deel van de vroegere getijdenwerking in ere wordt hersteld.
- **H6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones**
Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit van ruigten en zomen, *harig wilgenroosje* (subtype B).
Toelichting Het Natura 2000 gebied vormt het belangrijkste gebied voor de brakke variant met Heemst binnen subtype B van het habitatype. Dit is een variant die landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding verkeert.
- **H91E0 *Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)**
Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit van vochtige alluviale bossen, *zachtouthooibossen* (subtype A), en *essen-lepenbossen* (subtype B).
Toelichting Het habitatype komt momenteel over geringe oppervlakte voor, maar kan verder ontwikkeld worden op onder andere Tiengemeten. Het subtype verkeert alleen in het zoetwatergetijdengebied in een gunstige staat van instandhouding, zodat de landelijke opgave juist hier voor een belangrijk deel gerealiseerd kan worden. Op iets hogere delen kan ook het subtype B (lepen-Essenbos) in het gebied ontwikkeld worden.

Soorten

– H1095 Zeeprk

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied en verbetering verbinding met belangrijke leefgebieden buiten het Natura 2000 gebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting Doortrekgebied van groot belang voor de Rijn- en de Maaspopulaties. De gewenste verbinding heeft betrekking op het Natura 2000 gebied Voordelta.

– H1099 Rivierprk

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Doortrekgebied van groot belang voor de Rijn- en de Maaspopulaties. De populatie zal duurzamer worden door verbetering van de verbinding met het Natura 2000 gebied Voordelta.

– H1102 Elft

Doel Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied en verbetering verbinding met belangrijke leefgebieden buiten het Natura 2000-gebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting Opgroeigebied van groot (potentieel) belang. Vroeger bovenstrooms (buiten Nederland) paaipopulaties in Rijn, Maas, Schelde en Eems, maar in deze rivieren vrijwel uitgestorven. De gewenste verbinding heeft betrekking op het Natura 2000 gebied Voordelta.

– H1103 Fint

Doel Behoud omvang en verbetering kwaliteit leefgebied en verbetering verbinding met belangrijke leefgebieden buiten het Natura 2000-gebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting Doortrekgebied van groot belang en opgroeigebied van groot belang. Het gaat waarschijnlijk vooral om finten van de voormalige grootste paaipopulatie. Die lag in het zoetwatergetijdengebied, waaronder de Biesbosch. De gewenste verbinding heeft betrekking op het Natura 2000 gebied Voordelta.

– H1106 Zalm

Doel Behoud kwaliteit leefgebied binnen het gehele Natura 2000-gebied en verbinding met belangrijke leefgebieden buiten het Natura 2000 gebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting Doortrekgebied van groot belang. Betreft vooral de Rijnpopulatie, die zich begint te herstellen. De gewenste verbinding heeft betrekking op het Natura 2000-gebied Voordelta.

– H1134 Bittervoorn

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie, maar op termijn is een achteruitgang van populatie en leefgebied acceptabel als dit ten gunste gaat van meer bedreigde habitattypen en soorten, zoals trekvissen.

Toelichting Het Haringvliet ligt niet binnen een van de kerngebieden voor de soort in Nederland; het is de vraag in hoeverre de soort zich weet te handhaven bij het herstellen van het estuariene karakter van het gebied.

– **H1163 Rivierdonderpad**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De rivierdonderpad verkeert momenteel in een gunstige staat van instandhouding in de grote rivieren. Achteruitgang van de populatie en het leefgebied in het Haringvliet kan veroorzaakt worden door het gedeeltelijk openen van de Haringvlietsluizen (de belangrijkste opgave in het gebied) of door verwijdering van harde oeververdedigingen.

– **H1340 *Noordse woelmuis**

Doel Behoud verspreiding en behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatiegrootte.

Toelichting Het betreft hier een grote populatie, die een belangrijke rol in het gehele Deltagebied vervult. Het Haringvliet is mede van belang door de isolatie van populaties op de eilanden, zoals Tiengemeten.

Broedvogels

– **A391 Aalscholver**

Doel Geen instandhoudingsdoel.

Toelichting Er bevindt zich slechts een kleine kolonie aalscholers op de Ventjagersplaten (2002 66 paren).

– **A081 Bruine kiekendief**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud sleutelpopulatie van ten minste 20 paren.

Toelichting Bruine kiekendief is van oudsher een vrij zeldzame broedvogel. Vanaf de 70-er jaren een sterke toename tot circa 30 paren begin 90-er jaren. Daarna stabiel op een iets lager niveau (2002 20 paren).

– **A132 Kluut**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud sleutelpopulatie van ten minste 200 paren.

Toelichting Alle zeearmen in de Delta zijn van groot belang als broedgebied voor de Kluut. Qua belang neemt het Haringvliet een middenpositie in. Belangrijke deelgebieden zijn de Scheelhoek en de Slijkplaten (nieuw opgespoten eilandjes ten behoeve van natuurontwikkeling) en de Ventjagersplaten. Mede door de natuurontwikkeling is de populatie duidelijk toegenomen (1993-97 gemiddeld 176 paren, 1998-2002 gemiddeld 404 paren).

– **A137 Bontbekplevier**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie van ten minste 5 paren ten behoeve van sleutelpopulatie van het noordelijk Deltagebied.

Toelichting In de periode 1999-2003 werden jaarlijks 4-9 paren bontbekplevieren vastgesteld.

– **A138 Strandplevier**

Doel Herstel omvang en kwaliteit leefgebied voor herstel populatie van circa 20 paren ten behoeve van sleutelpopulatie Deltagebied van ten minste 350 paren.

Toelichting De strandplevier is van oudsher broedvogel in 10-tallen paren met als belangrijkste broedplaats de Scheelhoek en het Quackgors bij Hellevoetsluis. Door de Deltawerken ontstonden tijdelijke broedplaatsen door het opspuiten van zand bij de Hellegatsdam en het droogvallen van de Ventjagersplaat. Opspuiten van zand ten behoeve van natuurontwikkeling bij de Scheelhoek en de Slijkplaat leidde weer tot een snelle toename van het aantal broedparen (in 2000 31 paren). Vegetatiesuccessie en begrazing leiden tot snelle afname.

– **A176 Zwartkopmeeuw**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie als bijdrage aan sleutelpopulatie Deltagebied van ten minste 400 paren.

Toelichting Het eerste zekere broedgeval van de zwartkopmeeuw werd vastgesteld op de Scheelhoek in 1959. Pas in de 80-er jaren werd het een regelmatige broedvogel in snel toenemende aantallen met een (voorlopig?) maximum in 2001 met 389 paren. Belangrijkste broedplaats zijn de natuurontwikkelingseilandjes langs de Scheelhoek.

– **A193 Visdief**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud sleutelpopulatie van tenminste 2.000 paren.

Toelichting Net als elders in Nederland viel de populatie van de visdief halverwege de 19e eeuw sterk terug. Belangrijkste broedplaats was de Scheelhoek met maximaal 6.000-7.000 paren in 1946. Begin 60-er jaren waren ze vrijwel verdwenen als broedvogel. Momenteel broeden weer ruim 2.000 paren; maximaal werden 2.774 paren geteld in 1998. Belangrijkste deelgebieden zijn opgespoten eilandjes langs de Scheelhoek en op de Slijkplaat.

– **A195 Dwergstern**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud sleutelpopulatie van ten minste 100 paren.

Toelichting De populatieontwikkeling van de dwergstern is identiek aan die van de visdief. Halverwege de 19e eeuw was sprake van een sterke achteruitgang. Belangrijkste broedplaats was de Scheelhoek met maximaal 200 paren in de 1944-53. Begin 60-er jaren waren ze vrijwel verdwenen als broedvogel. Momenteel broeden weer circa 100 paren; maximaal werden 141 paren geteld in 1998. Belangrijkste deelgebieden zijn de t.b.v. natuurontwikkeling opgespoten eilandjes langs de Scheelhoek, op de Slijkplaat en bij de Ventjagersplaten.

– **A272 Blauwborst**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud sleutelpopulatie van ten minste 250 paren.

Toelichting Van oorsprong was de blauwborst vermoedelijk slechts een onregelmatige broedvogel langs het Haringvliet (o.a. Scheelhoek 50-er jaren). Pas in de 80-er jaren vond op uitgebreide schaal kolonisatie plaats van nieuw ontstane rietruigtes op drooggevalen platen en verruigde gorzen. Begin 90-er jaren werden bij niet geheel volledige tellingen maximaal tegen de 300 paren geteld. Voor de periode 1999-2003 wordt het aantal paren op gemiddeld 260 geschat.

– **A295 Rietzanger**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud sleutelpopulatie van ten minste 200 paren.

Toelichting Van oorsprong was de rietzanger een schaarse broedvogel langs het Haringvliet. Pas in de 80-er jaren vond kolonisatie plaats van nieuw ontstane rietruigtes op drooggevalen platen en verruigde gorzen. Begin 90-er jaren werden bij niet geheel volledige tellingen maximaal tegen de 200 paren geteld. Voor de periode 1999-2003 wordt het aantal paren op gemiddeld 200 geschat.

Niet-broedvogels

– A005 Fuut

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio Deltagebied van ten minste 4000 vogels (maandgemiddelde). Enige afname als gevolg terugkeer van de zoet-zout gradiënt of als gevolg van natuurlijke successie binnen het visbestand is aanvaardbaar.

Toelichting Aantallen futen niet van nationale of internationale betekenis. Sinds de jaren tachtig toegenomen, maar recent enigszins fluctuerend. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijk matige staat van instandhouding heeft vooral betrekking op de situatie in het IJsselmeergebied.

– A017 Aalscholver

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio Deltagebied van ten minste 1500 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen aalscholvers niet van nationale of internationale betekenis. In de jaren zeventig was het Haringvliet een belangrijk foerageergebied, maar terwijl de landelijke populatie groeide namen de aantallen in hier af, met name sinds het midden van de jaren negentig. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– A026 Kleine zilverreiger

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio

Deltagebied van ten minste 100 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen kleine zilverreigers niet van nationale of internationale betekenis. De soort is in de jaren negentig verschenen. Nog onvoldoende gegevens voor trendberekening. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– A034 Lepelaar

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio Deltagebied van ten minste 350 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen lepelaars van internationale en grote nationale betekenis. Vanaf eind jaren tachtig sterk toegenomen. Tegenwoordig het belangrijkste gebied na de Waddenzee, met gemiddeld ongeveer 20% van de Nederlandse vogels. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– **A037 Kleine zwaan**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio Deltagebied van ten minste 25 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen kleine zwanen niet van nationale of internationale betekenis. In de jaren tachtig toegenomen maar recent weer afgenomen, verloop beantwoordt ongeveer aan het Nederlandse beeld. De landelijk matige staat van instandhouding is gebaseerd op een afname die waarschijnlijk vooral wordt veroorzaakt door processen in de broedgebieden, daarom geen herstelopgave.

– **A041 Kolgans**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio Deltagebied van ten minste 1000 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen kolganzen niet van nationale of internationale betekenis. Toegenomen volgens het landelijke beeld, maar met relatief grote fluctuaties in relatie tot beperkte aantallen. Om te foerageren minder afhankelijk van de grasgorzen (Beninger en Korendijkse Slikken) dan de Brandgans, die ook als rustgebied gebruikt worden als in het najaar wordt gefoerageerd op binnendijkse akkers (oogstresten). Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– **A043 Grauwe gans**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio Deltagebied van ten minste 20.000 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen grauwe ganzen van nationale en internationale betekenis. Om te foerageren minder afhankelijk van de grasgorzen (Beninger en Korendijkse Slikken) dan de Brandgans, die ook als rustgebied gebruikt worden als in het najaar wordt gefoerageerd op binnendijkse akkers (oogstresten). Sterk toegenomen na 1990, enigszins vertraagd ten opzichte van de landelijke trend. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– **A045 Brandgans**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio Deltagebied van ten minste 15.000 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen brandganzen van nationale en internationale betekenis. Belangrijkste wetland na de Waddenzee, met gemiddeld ongeveer 10% van de Nederlandse vogels. Vooral op grasgorzen als de Beninger- en Korendijkse Slikken. Toegenomen volgens het landelijke populatieverloop. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– **A048 Bergeend**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio Deltagebied van ten minste 8000 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen bergeenden niet van nationale of internationale betekenis. Sinds begin jaren negentig toegenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– **A050 Smient**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio

Deltagebied van ten minste 35.000 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen smienten van internationale betekenis. Vooral op grasgorzen als de Beninger- en Korendijkse Slikken, en overdag ook pleisterend in de Scheelhoek, van waaruit 's nachts gefoerageerd wordt in de Grevelingen (Slikken van Flakkee). Doorgaande toename tot eind jaren negentig, daarna enige terugval. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– **A051 Krakeend**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio

Deltagebied van ten minste 2000 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen krakeenden van nationale en internationale betekenis. Samen met de Biesbosch het belangrijkste gebied in Nederland, met gemiddeld bijna 10% van de Nederlandse vogels. Verspreid over het gebied, o.a. foeragerend op draadalgen die op verdedigingswerken en strekdammen groeien. Toegenomen volgens de landelijke populatietrend. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– **A052 Wintertaling**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio

Deltagebied van ten minste 5500 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen wintertalingen van nationale betekenis. Grootste deel jaren tachtig en negentig min of meer stabiel, recent enige toename. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want er is geen landelijke herstelopgave.

– **A053 Wilde eend**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio

Deltagebied van ten minste 35.000 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen wilde eenden niet van nationale of internationale betekenis. Desondanks belangrijkste wetland na de Westerschelde en Saeftinghe. Hoogste aantallen in de wintermaanden. Min of meer stabiel, net als de landelijke populatie. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– **A054 Pijlstaart**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio

Deltagebied van ten minste 2000 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen pijlstaarten niet van nationale of internationale betekenis. Aantallen enigszins fluctuerend, geen duidelijke trend. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want er is geen landelijke herstelopgave.

– **A056 Slobeend**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio

Deltagebied van ten minste 1250 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen slobeenden niet van nationale of internationale betekenis. Verhoogde aantallen rond 1990, afgezien daarvan stabiel. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– **A061 Kuifeend**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan behoud populatie regio Deltagebied van ten minste 8000 vogels (maandgemiddelde). Enige afname als gevolg terugkeer van de zoet-zout gradiënt of als gevolg van natuurlijke successie binnen het visbestand is aanvaardbaar.

Toelichting Aantallen kuifeenden van nationale betekenis. Toegenomen tot begin jaren negentig, daarna enigszins fluctuerend. De landelijke staat van instandhouding is matig ongunstig op grond van verwachte afname als gevolg van herstel van zout-zoet overgangen en eventueel oligotrofiëring. De landelijke drempelwaarde is hierop afgestemd zodat een herstelopgave niet noodzakelijk is.

– **A062 Topper**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan herstel populatie regio Deltagebied van ten minste 500 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen toppers niet van nationale of internationale betekenis. Weliswaar belangrijkste gebied na IJsselmeer en Waddenzee, maar daaraan veruit ondergeschikt.

Aantallen fluctueren maar recent gemiddeld hoger dan in de periode 1985-95. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, omdat de landelijk ongunstige staat van instandhouding betrekking heeft op de zoute wateren.

– **A094 Visarend**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan herstel populatie regio Deltagebied.

Toelichting Aantallen visarenden niet van nationale of internationale betekenis. Aantalsverloop met optimum rond 1995, daarna weer afgenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– **A103 Slechtvalk**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan herstel populatie regio Deltagebied van ten minste 20 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen slechtvalken van nationale betekenis. Vijfde wetland in Nederland. Aantallen sinds begin jaren tachtig sterk toegenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– **A125 Meerkoet**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan herstel populatie regio Deltagebied van ten minste 10.000 vogels (maandgemiddelde). Enige afname als gevolg terugkeer van de zoet-zout gradiënt of als gevolg van natuurlijke successie binnen het visbestand is aanvaardbaar.

Toelichting Aantallen meerkoeten niet van nationale of internationale betekenis. Aantalsverloop met grootschalige fluctuaties, optima rond 1980 en begin jaren negentig. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want er is geen landelijke herstelopgave.

– **A132 Kluut**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan herstel populatie regio Deltagebied van ten minste 2500 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen kluten niet van nationale of internationale betekenis. Aantallen enigszins fluctuerend, geen duidelijke trend. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want er is geen landelijke herstelopgave.

– **A140 Goudplevier**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan herstel populatie regio Deltagebied van ten minste 5000 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen goudplevieren niet van nationale of internationale betekenis. Maakt vooral gebruik van de grasgorzen, hoogste aantallen tijdens de (najaars)trek. Aantallen sterk fluctuerend, geen duidelijke trend. Handhaving van de huidige situatie is voldoende omdat de landelijk ongunstige staat van instandhouding vooral betrekking heeft op gebieden buiten het Natura2000 netwerk.

– **A142 Kievit**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan herstel populatie regio Deltagebied van ten minste 4000 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen kieviten niet van nationale of internationale betekenis. Desondanks belangrijkste wetland in Nederland. Maakt vooral gebruik van de grasgorzen, verspreid over het winterhalfjaar. Aantallen in de jaren tachtig toegenomen, daarna fluctuerend. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want er is geen landelijke herstelopgave.

– **A156 Grutto**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan herstel populatie regio Deltagebied van ten minste 400 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen grutto's van nationale betekenis. Belangrijkste wetland na Waddenzee en Uiterwaarden IJssel. Aantallen toegenomen, vooral in de jaren tachtig, maar met grote fluctuaties. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijk ongunstige staat van instandhouding heeft vooral betrekking op gebieden buiten het Natura2000 netwerk en condities in de broedgebieden.

– **A160 Wulp**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan herstel populatie regio Deltagebied van ten minste 12.000 vogels (maandgemiddelde).

Toelichting Aantallen wulpen niet van nationale of internationale betekenis. Aantalsverloop met optimum rond 1985, recent gemiddeld lagere aantallen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

– **A177 Dwergmeeuw**

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied als bijdrage aan herstel populatie regio Deltagebied.

Toelichting Aantallen dwergmeeuwen niet van nationale of internationale betekenis. Aantalsverloop met enkele uitschieters, geen duidelijke trend. Landelijk matig ongunstige staat van instandhouding heeft vooral betrekking op de situatie in het IJsselmeergebied, dus handhaving van de huidige situatie is hier voldoende.

AANVULLENDE DOELEN

Broedvogels

– A156 Grutto

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud huidige sleutelpopulatie van ten minste 270 paren.

Toelichting Recente tellingen wijzen op een populatie van circa 270 paren.

Synopsis

Habitattypen Landelijke staat van instandhouding Rel. bijdrage van het gebied in NL

Doelstelling oppervlakte Doelstelling kwaliteit

H1330_A - - = >

H2130_B - - - = =

H3270 + + > =

H6430_B - ++ = =

H91E0_A - - > >

H91E0_B - - - > >

Soorten Landelijke staat

van instandhouding Rel. bijdrage van het gebied in NL Doelstelling leefgebied

Doelstelling populatie

H1095 - ++ = >

H1099 + ++ = =

H1102 - - ++ > >

H1103 - - ++ > >

H1106 - - ++ = >

H1134 - - = =

H1163 - + = =

H1340 - - ++ = =

Broedvogelsoorten Landelijke staat van instandhouding Rel. bijdrage van het gebied aan de NL pop. Doelstelling leefgebied Doelstelling populatie

A391 – Aalscholver + - geen geen

A081 – Bruine kiekendief + - = =

A132 – Kluut - + = =

A137 - Bontbekplevier - - - = =

A138 – Strandplevier - - + > >

A176 – Zwartkopmeeuw + ++ = =

A193 – Visdief - + = =

A195 – Dwergstern - - ++ = =

A272 – Blauwborst + + = =

A295 – Rietzanger - - = =

Niet-broedvogelsoorten Landelijke staat van instandhouding Rel. bijdrage van het gebied aan de NL pop. Doelstelling leefgebied Doelstelling populatie

A005 - Fuut - - = (<) = (<)
 A391 - Aalscholver + - geen geen
 A026 - Kleine zilverreiger + - = =
 A034 - Lepelaar + ++ = =
 A037 - Kleine zwaan - - = =
 A041 - Kolgans + - = =
 A043 - Grauwe gans + + = =
 A045 - Brandgans + + = =
 A048 - Bergeend + - = =
 A050 - Smient + - = =
 A051 - Krakeend + + = =
 A052 - Wintertaling - + = =
 A053 - Wilde eend + - = =
 A054 - Pijlstaart - - = =
 A056 - Slobeend + - = =
 A061 - Kuifeend - + = (<) = (<)
 A062 - Toppereend - - - = =
 A094 - Visarend + - = =
 A103 - Slechtvalk + + = =
 A125 - Meerkoet - - = (<) = (<)
 A132 - Kluut - - = =
 A140 - Goudplevier - - - = =
 A142 - Kievit - - = =
 A156 - Grutto - - + = =
 A160 - Wulp + - = =
 A177 - Dwergmeeuw - x = =